

Powrót do historii...

Powrót do historii Przełęcz Dukielskiej

Oprac.: M. Niedźwiecki

W dniach 26-27.08.2025 delegacja Powiatu Przemyskiego uczestniczyła w Konferencji w słowackim Śvidniku. Poza udziałem w konferencji uczestnicy zwiedzili muzeum oraz inscenizowane pole bitwy, na którym rozstawiono militarne pojazdy z okresu II Wojny Światowej. To tragiczny jej rozdział, który kosztował życie 120~130 tysięcy żołnierzy Armii Czerwonej oraz wojska Czechosłowacji. Straty po stronie Niemieckiej również były ogromne, ale jednak mniejsze od wojsk nacierających.

Bitwa o Przełęcz Dukielską (tzw. **operacja dukielsko-preszowska**) rozegrała się od **8 września do końca października 1944 r.** i była jedną z najkrwawszych operacji na froncie wschodnim w Karpatach.

Kontekst historyczny

Celem operacji Armii Czerwonej (1 Front Ukraiński marsz. Koniewa) było szybkie przedarcie się przez Karpaty na terytorium Słowacji i wsparcie Słowackiego Powstania Narodowego, które wybuchło pod koniec sierpnia 1944 r. Siły radzieckie wspierały także oddziały czechosłowackiego

korpusu armijnego (dowódca Ludvík Svoboda). Niemcy, przewidując próbę sforsowania przełęczy, przygotowali silną obronę – bunkry, pola minowe, artylerię, a teren górski sprzyjał obrońcom.

Przebieg

Walki były niezwykle ciężkie – góry, lasy, błoto, pola minowe, dobrze przygotowana obrona niemiecka. Armia Czerwona użyła m.in. czołgów, które w trudnym, górzystym terenie miały ograniczoną skuteczność.

Przełęcz udało się ostatecznie zdobyć dopiero w październiku, ale Słowackie Powstanie Narodowe zostało już wcześniej stłumione, więc główny cel strategiczny nie został osiągnięty.

Ocena sensowności

Militarnie: Operacja była bardzo kosztowna i opóźniona – zamiast szybkiego wsparcia powstańców, nastąpiła wyniszczająca bitwa pozycyjna. W praktyce nie przyspieszyła też wyzwolenia Słowacji i Czech.

Politycznie: Stalinowi zależało, by Armia Czerwona jako pierwsza weszła do Europy Środkowej i ustanowiła tam swoją strefę wpływów. Dlatego nawet krwawe i mało efektywne operacje miały sens w logice politycznej ZSRR.

Symbolicznie: Bitwa ma duże znaczenie w historii Słowacji i Czech – walczył tam Korpus Czechosłowacki, a teren Dukli upamiętniono jako miejsce ofiary żołnierzy.

Wielu historyków ocenia dziś, że operacja nie miała militarnego sensu w takiej formie, była zbyt kosztowna w stosunku do efektu, a jej znaczenie polegało głównie na pokazaniu determinacji ZSRR w wejściu na Słowację i utrwaleniu swojej obecności politycznej.

